

ਰਿਵੀਜ਼ਨਲ ਸਿਵਲ,

ਭੰਡਾਰੀ ਸੀ.ਜੇ. ਦੇ ਅੱਗੇ

ਫਰੰਟੀਅਰ ਬੈਂਕ, ਲਿਮਿਟੇਡ, ਪਹਾੜਗੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਤੀ ਬਹਿਲ,-ਜਵਾਬਦਾਰ

1953 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਨੰ. 289

ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 18 ਅਗਸਤ 1954

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ (1908 ਦਾ ਐਕਟ V) - ਧਾਰਾ 20- ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ- ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਕੀ ਉਸ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹਨ- ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ।

634

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII]

ਮੁਦਈ ਨੇ 1946 ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡੇਰਾ ਇਸਮਾਈਲ ਖਾਨ ਵਿਖੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ। ਜਦੋਂ 1947 ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਗੜਬੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਉਸਨੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਾਤਾ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਬੈਂਕ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਬੈਂਕ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡੇਰਾ ਇਸਮਾਈਲ ਖਾਨ ਵਿਖੇ ਕੋਈ ਅਧੀਨ ਦਫਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬੈਂਕ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ।

ਰੱਖਿਆ- ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬੈਂਕ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਡੇਰਾ ਇਸਮਾਈਲ ਖਾਨ ਵਿਖੇ ਬੈਂਕ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧੀਨ ਦਫਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਤੋਂ 20 ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, (1) ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ (2), ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ .

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕਰਤੱਵ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

1919 ਦੇ ਐਕਟ IX ਦੀ ਧਾਰਾ 44, ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 115. ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਚੇਤਨ ਦਾਸ ਜੈਨ, ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਦਿੱਲੀ, ਮਿਤੀ 26 ਫਰਵਰੀ, 1952 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੇਧ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁੱਕਦਮਾ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ।

ਵੇਦ ਵਿਆਸ ਅਤੇ ਐਸ ਕੇ ਕਪੂਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਡੀ ਕੇ ਕਪੂਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ.

ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ. ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ?

VOL. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

635

ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਸਧਾਰਨ ਹਨ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। 19 ਸਤੰਬਰ, 1946 ਨੂੰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਤੀ ਬਹਿਲ ਨੇ 2,050, ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਡੇਰਾ ਇਸਮਾਈਲ ਖਾਨ ਵਿਖੇ ਫਰੰਟੀਅਰ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਵਿਖੇ ਇਸਦੇ ਹੈਂਡਕੁਆਰਟਰ ਡੇਰਾ ਇਸਮਾਈਲ ਖਾਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ 1947 ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਗੜਬੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਉਸਨੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਾਤਾ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਬੈਂਕ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ 10 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਨੂੰ, ਉਸਨੇ 4,100/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸੂਟ ਲਿਆਇਆ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਫਰੰਟੀਅਰ ਬੈਂਕ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੈਂਕ ਨੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ, ਅਰਥਾਤ:-

(1) ਕੀ ਮੁਦਈ ਬਚਾਵਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ?

(2) ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਹੈ? ਅਤੇ

(3) ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ?

ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ ਕਿ ਬੈਂਕ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। .

ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਨੁਕਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਕਈ ਸਹਾਇਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਅਤੇ ਅਸਥਾਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ। ਜੇਕਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਥਾਨਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਉੱਥੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਲਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਤਸੱਦਦ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਾਇਸੀ ਦੇ ਕਨਫਲਿਕਟ ਆਫ਼ ਲਾਅਜ਼ ਦਾ ਨਿਯਮ 27 ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਮਾਂ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਹ ਸਥਾਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ। ਥੋੜੀ ਵੱਖਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਹੀਏ ਤਾਂ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਚੁਨੀਲਾਲ ਕਸਤੂਰਚੰਦ ਬਨਾਮ ਡੁੰਡੱਪਾ ਦਮੱਪਾ (1) ਕੇਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਤੋਂ 20 ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਤੋਂ 18 ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ। ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਚੱਲ-ਚਲਣ ਲਈ ਗਲਤੀਆਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 20 ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ

ਸੂਟ ਸੈਕਸ਼ਨ 20 ਅਸਪਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲਾਭ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜੇ ਹਨ- (1) ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ- ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚ; ਅਤੇ (2) ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਵੇਲੀ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ੇਖ ਪਿਆਦਾ ਖਾਨ (1) ਵਿਚ ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਡੋਮਿਨ ਵਿਚ ਡੁਨਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਫਾਰਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਕਵੇਟਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਕਵੇਟਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ

ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ 'ਤੇ ਚਿਤਲੇ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਨੋਟ 8 ਤੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 20 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਕੇਸ ਵੀ ਦੇਖੋ।)

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਸੁਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬੈਂਕ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੇਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ॥ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਇਕੱਲੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਵੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਇਕੱਲੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ

638

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII

- ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ "ਮਾਤਹਿਤ ਦਫ਼ਤਰ" ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੰਪਨੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬੈਂਕ ਦੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਸ਼੍ਰੀ ਠਾਕਰ ਦਾਸ ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਦਾ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦਫ਼ਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਦਫ਼ਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਾ ਇਸਮਾਈਲ ਖਾਨ ਵਿਖੇ ਬੈਂਕ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ "ਅਧੀਨ ਦਫ਼ਤਰ" ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਬੈਂਕ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ।

ਬੈਂਕ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਡਾਇਸੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਪੰਨਾ 307 'ਤੇ ਇਕ ਹਵਾਲੇ ਵੱਲ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬੈਂਕ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਇਸਦਾ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਤਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਲੇਰ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਡਰੈਸਡਨਰ ਬੈਂਕ (1), ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਬਰਲਿਨ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਤਾ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਾਖਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲੰਡਨ ਬ੍ਰਾਂਚ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਬਰਲਿਨ ਬ੍ਰਾਂਚ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਬਰਲਿਨ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲੰਦਨ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬੈਂਕ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਲੰਡਨ ਸ਼ਾਖਾ ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੁਦਈ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ, ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ

VOL. VIII

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

639

ਰੁਝ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਰਟੀਆਂ (ਸਟੇਟ ਏਡਿਡ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਤ੍ਰਾਵਣਕੋਰ, ਲਿਮਟਿਡ, ਬਨਾਮ ਧਰਿਤ ਰਾਮ (1), ਅਤੇ ਰੀ ਦਾਸ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ (2) ਵਿੱਚ, ਦੇ ਇਰਾਦੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ

ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਬੰਦੂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਕੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਤੋਂ 20 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕਰਤੱਵ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੇ ਉਸ ਬੋਝ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਬੈਂਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਡਰ ਕਰਾਂਗਾ।

ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।